

СТАНОВИЩЕ

ОТ ДОЦ. Д-Р АЛБЕНА ГЕОРГИЕВА ТАНЕВА
КАТЕДРА „ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ“,
СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ, 3.3 ПОЛИТИЧЕСКИ НАУКИ

ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА НАУЧНАТА СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ“
ПО ПН 3.3 С КАНДИДАТ
ДОЦ. Д-Р СТЕФАН ИВАНОВ ДЕЧЕВ, НБУ

Това становище представям като член на Научното жури по цитирания конкурс, на основание на заповед З-РК-350/26.09.2024 г. на Ректора на НБУ, както и на решение на Научното жури по процедурата (Протокол 1 от 02.10.2024 г.).

1. Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Представеният труд е в общ обем от 621 страници. Той представлява историографско изследване на един от хронично актуалните проблеми на социално-хуманитарните науки в България – политическото значение на управлението на Стефан Стамболов в следосвобожденския период и употребата на тази памет в променящи се политически реалности. Научната значимост на изследвания проблем може да бъде потърсена в много измерения. Тя е предизвикателна като предмет на историческото изследване - декомпозиране на фактическата и логическа последователност на събитията. За политологическия анализ има ясно изразен научно-приложен принос в интерпретацията на политическите значения на историческите събития; също така чрез антропологическия прочит на наратива, както и чрез осмислянето на конструкциите на паметта в контекста на различна социално-политическа среда. Интересът към личността и живота на Стефан Стамболов е фокус на политическо съперничество не само в контекста на неговото време, но и през всеки друг следващ период. Системният анализ на тези събития допринася за открояването на ключови фактори в условия на политическа нестабилност и тяхното значение за конструирането на колективна памет.

Дисертационният труд е с ясно изразен интердисциплинарен характер. На първо място, неговата впечатляваща изследователска част представлява опит за изчерпателно изследване на документалните, литературните и много други историографски единици,

които са носители на съдържание относно анализа и оценката на политиката на Стефан Стамболов от неговата кончина до наши дни. Съвкупният резултат от това изследване представлява сам по себе си научен принос на дадения дисертационен труд. Той откроява, систематизира и консолидира като ресурс разнородните рефлексии върху значението на политиката на Стамболов за българския политически живот, подлежащ на последващо изучаване и анализ. На второ място, изследователският подход на Стефан Дечев към този мащабен масив от документални единици следва методологическата рамка на антропологическия аспект на политологическия анализ през ключа на понятието за конструираната памет. Евристичният потенциал на този резултат има ясно изразен практически и приложен резултат за анализа на политическите процеси с български адрес и формирането на ценностни, когнитивни и афективни нагласи в концептуалната рамка на теорията на политическата култура.

2. Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд

Заглавието на представения труд „Паметта за Стамболов – политика, състояния и употреби (1895-2020)“ откроява своята основна цел, а именно конструкциите на паметта на базата на интерпретацията на даден исторически наратив. Авторът е обосновал задълбочено и пространно основанията и научната значимост на проблема за паметта и по-специално за националната памет. Въпреки, че не е експлицитно изразено, може да се приеме, че именно това е основна теза в това мащабно дисертационно изследване, а именно, че конструирането на националната памет е „вид колективна памет, която свързва нацията като цяло и чиито контрапаметни евентуално отсъстват или са осезателно маргинализирани“. Авторът въвежда понятието за рутинизация на паметта. Според него, „в хода на времето колективната памет добива все повече характеристиките на национална памет, защото поради възможностите на националната държава историята създава силна традиция на памет, а националният разказ изгражда общата ѝ рамка.“ Представените цели и задачи в уводната част на текста са ясно аргументирани и обяснени относно тяхната валидност и значимост за задълбочено изложение и защита на водещите тези на дисертационния труд.

3. Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Дисертационният труд е интердисциплинарен по своя предмет и това определя смесения характер на методологическия подход. Авторът Стефан Дечев е приложил успешно съчетанието на документалния анализ, характерен за историографските изследвания с инструментите на политологическия анализ. По думите на автора,

"ударението в това изследване е върху паметта, която подобно на историографията твърдо се влияе от властта на политическото." Смятам, че цялостното изложение е подчинено на търсеното и постигнато съответствие между историографския анализ и формирането му като база за политологическа интерпретация и изводи.

4. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд (описание и оценка), включително наличие на оригинален принос в науката.

Приносният характер на резултатите от даденото дисертационно изследване са формално изведени в автореферата от автора на дисертацията. Описани са осем приноса, съгласно неговата самооценка. На базата на цялостния анализ на текста и така представената самооценка може да се обобщи, че те са защитими и ясно проследими в хода на цялото изложение, въпреки че не са еднопорядкови и имат различна тежест в зависимост от критерия, чрез който са открити като приноси. Смятам, че за нуждите на процедурата по защита на този труд заслужава да се открият най-съществени общи приноси, които могат да бъдат конкретизирани в различни детайли. На първо място, това е систематизацията на артефактите на паметта за Стефан Стамболов и извеждането им като самостоятелен ресурс за последващ анализ. На второ място, това е концептуалният прочит на обекта на изследването чрез компонентите на изследването за паметта. Периодизацията на паметта за Стамболов е резултат от този методологически подход. Тя успява да открие политическата доминанта на периодите в сюжетите на паметта, с което допринася към актуалните дискусии върху въпросите на колективната памет.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са публикувани.

Представените публикации в самостоятелна справка наброяват общо 34 след получаването на научната степен „доктор“. Те са в релевантни на научното съдържание издания и в голямата си част отразяват последователния интерес на автора в предметното поле на конструирането на памет в различни тематични кръгове.

6. Цитиране от други автори, отзиви в научния печат и др.

Съгласно представената справка, публикации на Стефан Дечев са цитирани или рецензирани в нереферирани списания с научно рецензиране в 15 публикации (75 г.); 8 негови публикации са цитирани в монографии и колективни токове с научно рецензиране (80 т.); 7 негови публикации са цитирани в научни издания, реферирани и индексирани в

световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове (105 т.). Тази справка е индикативна за активното участие на Стефан Дечев в научните дискусии по темите от интерес за неговите изследвания и резултатността от това участие в глобалната научна среда.

7. Мнения, препоръки и бележки.

На основата на представения анализ на дисертационния труд могат да се синтезират следните критични бележки и препоръки:

Изследваният период (125 години) и изчерпателност на документалните следи на паметта за Стефан Стамболов (практически всичко, което е създавано във връзка с неговата политическа дейност и личност) формира един твърде обемен и многопластов обект на анализа. Въпреки, че той е концептуализиран на основата на предмета на изследването – субективното изграждане на паметта на основата на множественост на субектите на паметта и темите на интерес, наблюдаваният обект е твърде мащабен, обемен и разнороден. Това предполага твърде високият обем на изследването – над 600 страници. Смятам, че дисертационният текст би спечелил, ако част от документалните свидетелства биха били изведени като тематично обособени приложения. По този начин те биха били оформени като самостоятелен резултат и изследователски ресурс за последващи търсения на широката научна общност, познаваща в различна степен литературата и документалните свидетелства за политическото наследство на Стефан Стамболов и различните реакции към него.

Очаквам дисертацията да се превърне в основа за предстояща дискусия по много от темите и коментар върху цитираните ресурси. Моите въпроси са два:

1. Каква е ролята на субектите на паметта за формиране на тенденциозност и въздействие върху съдържанието на колективния профил на националната памет?
2. В контекста на съждението, че който владее паметта за миналото, формира бъдещето, то каква е ролята на съвременния технологичен свят и възможностите на електронната среда за целенасочено въздействие върху образите и съдържанието на паметта за отминали периоди?

8. Заключение

На основание на всички по-горе цитирани факти и съгласно изискванията на закона и правилниците давам положителна оценка на представения от Стефан Дечев дисертационен труд. Той се отличава с високо научно равнище, има ясно открит принос към

интердисциплинарното поле на историографията и политологическия анализ. Като изтъквам качествата на разгледания труд и неговото значение за научното познание по предмета на неговото изследване предлагам на членовете на уважаемото научно жури да присъдят на доц. д-р Стефан Иванов Дечев научната степен „доктор на науките“ по професионалното направление 3.3 Политически науки.

20.12.2024 г.

подпис: